

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย
เรื่อง แบบฟอร์มที่ใช้ในการตรวจสอบลักษณะของสถานประกอบการ

ร้อยตำรวจตรี ก ได้มีหนังสือที่ พิเศษ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๓ เพื่อขอหารือ กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานสาธารณสุขของเทศบาลตำบล ข ในการใช้แบบฟอร์มการตรวจที่ยังไม่ได้ถูกกำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยร้อยตำรวจตรี ก ได้ขอหลักฐานเพิ่มเติมประกอบการพิจารณาเพื่อความเป็นธรรม เนื่องจากแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ปฏิบัติต่อเอกชนโดยไม่มีมาตรฐาน ไม่ถูกต้องตามกฎหมายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามมาตรา ๕๖ ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติไว้ชัดเจนว่า แบบฟอร์มที่ใช้ตรวจสอบนั้นต้องถูกบัญญัติไว้ในข้อบัญญัติของท้องถิ่นก่อน แต่ทางเทศบาลตำบล ข ที่ได้นำมาใช้ตรวจนั้นไม่ได้ถูกกำหนดไว้เป็นแบบฟอร์มของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งแตกต่างจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แล้วพนักงานท้องถิ่นตรวจหลักฐานครบถ้วนก็อนุญาตเลยไม่ได้นำแบบฟอร์มที่มีข้อปลีกย่อยซับซ้อนที่กล่าวถึงพระราชบัญญัติกฎหมายอื่น ๆ ที่ผู้ตรวจไม่ได้มีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยแต่อย่างใด โดยที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีความรู้ ความสามารถ และมีอำนาจในเฉพาะกฎหมายของตนเอง แต่เจ้าพนักงานสาธารณสุขกลับใช้หน้าที่ อำนาจโดยทางมิชอบ ใช้อำนาจทั้ง ๆ ที่ตนเองไม่ใช่ผู้ชำนาญการหรือมีหน้าที่และอำนาจในกฎหมายฉบับอื่น ๆ แต่อย่างใด ซึ่งทำให้ร้อยตำรวจตรี ก ไม่ได้รับใบอนุญาต เกิดความเสียหาย ไม่สามารถประกอบกิจการได้ถือเป็นการกีดกัน รังแก ไม่เป็นธรรมต่อข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก ซึ่งแตกต่างจากท้องถิ่นอื่นๆ จึงขอหารือ ดังนี้

๑. ข้าพเจ้าขอให้ท่านพิจารณาและชี้ว่าแบบตรวจแบบใดถูกต้องเป็นมาตรฐาน บรรทัดฐานแน่นอนของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. แบบตรวจเทศบาลตำบล ข ที่นำมาปฏิบัติต่อข้าพเจ้านั้นถูกต้องหรือไม่

๓. แบบตรวจที่ทางท้องถิ่นทั่วประเทศต้องนำมาตรวจที่ถูกต้อง สรุปคือแบบไหน

๔. ท้องถิ่นคือนิติบุคคล โรงฆ่าสัตว์ของท้องถิ่นจะต้องมีการตรวจโดยแบบฟอร์มการตรวจนี้หรือไม่ หรือเป็นข้อยกเว้น หากมีข้อยกเว้นท่านอ้างกฎหมายใด

(๑) ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๓๒ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา ๓๑ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับให้ผู้ดำเนินกิจการตาม (๑) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๑๖๐ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๓ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมีถึงร้อยตำรวจตรี ก

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้การประกอบกิจการใดหรือการกระทำใด ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขอ และการออกใบอนุญาตในเรื่องนั้นได้

มาตรา ๕๖ เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตหรือคำขอต่ออายุใบอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำขอ ถ้าปรากฏว่าคำขอดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบัญญัติของท้องถิ่นให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมความไม่ถูกต้องหรือความ ไม่สมบูรณ์นั้นทั้งหมดและแจ้งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ในคราวเดียวกัน และในกรณีจำเป็น ที่จะต้องส่งคืนคำขอแก่ผู้ขออนุญาต ก็ให้ส่งคืนคำขอพร้อมทั้งแจ้งความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์ให้ทราบ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำขอ

เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องออกใบอนุญาตหรือมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้ ผู้ขออนุญาตทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำขอซึ่งมีรายละเอียดถูกต้องหรือครบถ้วนตามที่กำหนดใน ข้อกำหนดของท้องถิ่น

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อาจออกใบอนุญาตหรือยังไม่อาจมีคำสั่งไม่อนุญาต ได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง ให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ต้องมี หนังสือแจ้งการขยายเวลาและเหตุจำเป็นแต่ละครั้งให้ผู้ขออนุญาตทราบก่อนสิ้นกำหนดเวลาตามวรรคสอง หรือ ตามที่ได้ขยายเวลาไว้แล้วนั้น แล้วแต่กรณี

๒. กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘

ประเภทที่ ๒ (๑) การฆ่าหรือชำแหละสัตว์ยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหารเร่ขาย หรือขายในตลาด

๔. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๕๑ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(๒) ให้มีโรงฆ่าสัตว์

(๒) ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

ข้อหารือ ๑ : ข้าพเจ้าขอให้ท่านพิจารณาและชี้ว่าแบบตรวจแบบใดถูกต้องเป็นมาตรฐาน บรรทัดฐานแน่นอนของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อหารือ ๒ : แบบตรวจเทศบาลตำบล ข ที่นำมาปฏิบัติต่อข้าพเจ้านั้น ถูกต้องหรือไม่

ข้อหารือ ๓ : แบบตรวจที่ทางท้องถิ่นทั่วประเทศต้องนำมาตรวจที่ถูกต้อง สรุปลือแบบไหน

ความเห็น : กรมอนามัย ในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้จัดทำตัวอย่างแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข สำหรับราชการส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีหลักการกระจาย อำนาจให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นโดยให้อำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นและบังคับใช้ในท้องถิ่นนั้น ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๓๒ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดประเภทกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องการจะควบคุมในเขตพื้นที่ของตนเอง และกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไป สำหรับให้ผู้ดำเนินกิจการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการ ป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ และมาตรา ๕๔ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขอ และการออกใบอนุญาตในเรื่องนั้นได้ ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นจึงมีอำนาจกำหนด เอกสารหลักฐานที่ผู้ประกอบการจะต้องยื่นเมื่อขอรับใบอนุญาตไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น รวมถึงแบบฟอร์มต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้อง...

ที่เกี่ยวข้องแนบท้ายข้อบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นอาจกำหนดไม่เหมือนกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับเหตุผลความจำเป็นสภาพแวดล้อมและบริบทของท้องถิ่นนั้น ๆ

สำหรับการพิจารณาอนุญาตของราชการส่วนท้องถิ่นสามารถพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ ดังนี้

๑) ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำขอให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนดในเทศบัญญัติเทศบาลตำบล ข หากปรากฏว่าคำขอไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนดในเทศบัญญัติเทศบาลตำบล ข ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์ และแจ้งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ในคราวเดียว ตามความในมาตรา ๕๖

๒) ตรวจสอบลักษณะของสถานประกอบกิจการเพื่อให้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ และเทศบัญญัติเทศบาลตำบล ข โดยกฎหมายกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๕ กำหนดให้ผู้ดำเนินการในสถานประกอบกิจการประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมและมีผลใช้บังคับในท้องถิ่นนั้น ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายนี้และสถานประกอบกิจการที่ตั้งอยู่ในท้องที่ที่กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารมีผลใช้บังคับ สถานประกอบกิจการที่เป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานหรือสถานประกอบกิจการที่มีการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยกรนั้นและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นจะต้องตรวจสอบความถูกต้องให้เป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ แบบตรวจแนะนำของพนักงานตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (กิจการฆ่าสัตว์) เทศบาลตำบล ข ตามที่ร้อยตำรวจตรี ก ได้แนบมาพร้อมหนังสือขอหารือ นั้น เป็นเพียงเอกสารสำหรับเจ้าหน้าที่ใช้ประกอบการตรวจด้านสุขลักษณะเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ และเทศบัญญัติเทศบาลตำบล ข ซึ่งแบบตรวจแนะนำนี้ไม่จำเป็นต้องแนบท้ายข้อบัญญัติท้องถิ่น แต่ประเด็นหรือหัวข้อการตรวจในแบบตรวจแนะนำต้องสอดคล้องและเป็นไปตามกฎหมายฯ และข้อบัญญัติดังกล่าว

สามารถศึกษารายละเอียดกระบวนการการออกใบอนุญาตได้จากคู่มือการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม Standard Operating Procedure (SOP) ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย <http://laws.anamai.moph.go.th>

ข้อหารือ ๔ : ท้องถิ่นคือนิติบุคคล โรงฆ่าสัตว์ของท้องถิ่นจะต้องมีการตรวจโดยแบบฟอร์มการตรวจนี้หรือไม่ หรือเป็นข้อยกเว้น หากมีข้อยกเว้นท่านอ้างกฎหมายใด

ความเห็น : ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕๑ (๒) กำหนดหน้าที่ของเทศบาลตำบลไว้ว่า เทศบาลตำบลอาจจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์ในเขตเทศบาลได้ ซึ่งรายละเอียดในการดำเนินการของเทศบาลตำบลเพื่อให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้ เห็นควรให้ผู้หารือสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมไปยังกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รับผิดชอบดูแลกฎหมายฉบับดังกล่าว สำหรับการประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเภทที่ ๒ (๑) การฆ่า หรือชำแหละสัตว์ ยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร เรายาย หรือขายในตลาด หากเทศบัญญัติตำบล ข กำหนดให้กิจการการฆ่าหรือชำแหละสัตว์เป็นกิจการที่ต้องควบคุม ผู้ประกอบกิจการต้องได้รับใบอนุญาต

ประกอบด้วย...

ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนเริ่มดำเนินการ ซึ่งความในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มิได้มีบทบัญญัติยกเว้นให้หน่วยงานภาครัฐหรือภาครัฐวิสาหกิจไม่ต้องขออนุญาตก่อนเริ่มดำเนินการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งนี้ หากการดำเนินการกิจการโรงฆ่าสัตว์ของหน่วยงานภาครัฐหรือภาครัฐวิสาหกิจกระทำในลักษณะที่เป็นการค้า ต้องดำเนินการขอรับใบอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามเทศบัญญัติเทศบาลตำบล และกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่ถ้าหากไม่ได้ดำเนินการในลักษณะที่เป็นการค้า ไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสัญลักษณ์ตามกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ และเทศบัญญัติตำบล ข ด้วย

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

